

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

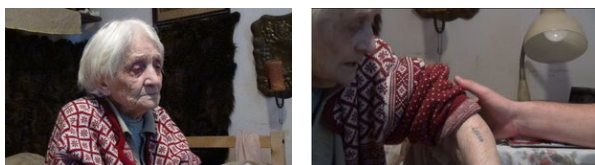
<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/79242,Archiwum-Historii-Mowionej-IPN-Gdansk-powieksza-sie.html>
25.04.2024, 16:24

Archiwum Historii Mówionej IPN Gdańsk powiększa się!

Przeprowadziliśmy poruszającą rozmowę z 101-letnią Lucyną Wojno, w latach 1943-1945 więźniarką niemieckich obozów koncentracyjnych Auschwitz, Ravensbrück i Buchenwald.

Pracownicy IPN Gdańsk Bartosz Januszewski i Daniel Sieczkowski udali się z wizytą do domu Lucyny Wojno, 101-letniej mieszkanki Sopotu. Pani Lucyna była w latach 1943-1945 więźniarką niemieckich obozów koncentracyjnych Auschwitz, Ravensbrück i Buchenwald.

Dla celów badawczych i edukacyjnych nagraliśmy z p. Lucyną niezwykle emocjonalną i poruszającą rozmowę o jej przeżyciach okupacyjnych i obozowych.

W czasie spotkania nasza rozmówczyni wyrecytowała wiersz pt. „Wymarsz do pracy” swojego autorstwa, wcześniej niepublikowany. Jak nam wyjaśniła, wiersz jest osobistą reminiscencją z wyjścia komand do pracy przy wtórze orkiestry obozowej, grającej przy bramie „Arbeit Macht Frei” marszowe piosenki.

Wymarsz do pracy

O wschodzie słońca ruch przed blokami

Lagerkommandant, „posteni”* z psami

Codzienna farsa się rozpoczyna

Jak ładnie wije się dym z komina

Jak fantazyjnie snują się chmury

To rząd numerów pnie się do góry

Marszem przez jedną i drugą bramę
Przed blockführerem prężą się „Frauen”**

Za każdą grupą dwie aufsejkeri***
Ludzie - häftlingi****, ludzie - numerki

Trepy i klumpy, chodaki, buty
Idą komanda dziarsko za druty
Do beznadziejnej, bez sensu pracy
Włosi i Węgrzy, Czesi, Polacy
Doły wykopać, doły zakopać
Bacność - to kroczy „nojes ojropa”*****

Więc naprzód patrz i wstrzymaj dech
I prosto idź, i nie bądź kiep
Gdy idzie źle, to nogę zmień
Będziesz uważny, znów wygrasz dzień

To nic, że deszcz, to nic, że chłód
Pokaż, że lekki jest twój chód
I że we krwi tę karność masz
Obejrysz się - dostaniesz w twarz

Lecz nie płacz już i się nie daj
Nadejdzie znów nam Trzeci Maj

Wolności marsz będziemy grać

I was zbrodniarzy po pyskach prac

Lucyna Wojno

* posteni – z niem. ‘posten’: wartownik

** Frauen – niem. ‘panie’ (tu: ironicznie esesmani o więźniarkach)

*** aufsejerki – z niem. ‘aufseherin’: nadzorczynie SS w obozach koncentracyjnych

**** häftling – niem. więzień

***** nojes ojropa – fonet. z niem. ‘Neues Europa’: nowa Europa (tu: nowy niemiecki porządek w Europie)